

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HUKUKUNDA SOYADININ KAZANILMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİ

THE ACQUISITION AND CHANGE OF SURNAME IN THE TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS LAW

Emine KOÇANO RODOSLU*

Özet: Soyadı, kişinin bir aileye bağlılığını belirleyen, bir aileye bağlı bireylerin diğer ailelerdeki bireylerden ayırt edilmesini sağlayan ve böylelikle sosyal düzenin korunmasında önemli rol oynayan bir unsurdur. Çalışmada kısaca soyadı kavramı ve soyadının hukuki niteliği ele alındıktan sonra, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Hukukunda soyadının tarihi gelişimine değinilmiştir. KKTC Hukukunda soyadının kazanılması ve değıştırilmesi, 1974 tarihinde Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi döneminde yürürlüğe giren ve KKTC Anayasası geçici madde 4 gereğince KKTC Hukukunda uygulanacak mevzuat arasında gösterilen 16/1974 sayılı Türk Cemaatı Soyadı Kuralı Yasası'nda (TCSKY) düzenlenmiştir. KKTC Hukukunda soybağı yoluyla, evlenme yoluyla, idari kararlar ve seçme yoluyla soyadının kazanılması mümkündür. Eşlerin soyadı ve evlilik birliği içerisinde doğan çocukların soyadı, 1/1998 sayılı "Aile (Evlenme ve Boşanma) Yasası"nda hükme bağlanmıştır. Evlilik birliği içerisinde doğan çocuğun soyadının belirlenmesine ilişkin Aile Yasası hükümlerinin incelenmesinin ardından, evlilik birliği dışında doğan çocukların soyadının belirlenmesi ile ilgili düzenlemeler içeren ve 26 Kasım 2021 tarihinde yürürlüğe giren 22/2021 sayılı "Evlilik Dışında Doğan Çocuklar Yasası" hükümleri Türk Hukuku ve Uluslararası belgelerle karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Ayrıca çalışmada, 34/2015 sayılı ve 5/2019 sayılı Değişiklik Yasaları ile Aile Yasası'nda yapılan değişiklikler ile birlikte evlenmenin ve evliliğin sona ermesinin eşlerin soyadına etkisine de yer verilmiştir. Bunların yanı sıra evlâtlığın soyadının belirlenmesi, idari karar yoluyla soyadının belirlenmesi ve seçme yoluyla soyadının belirlenmesi konularına değinilmiştir. Son olarak KKTC Hukukunda soyadının değıştırilmesi ile ilgili hükümler yargı kararlarına da yer verilerek ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: KKTC Hukuku, Soyadının Kazanılması, Eşlerin Soyadı, Çocuğun Soyadı, Soyadının Değıştırilmesi

Abstract: Surname is an important element that determines a person's loyalty to a family, distinguishes members of a family from individuals in other families, and thus plays a role in terms of keeping

* Yrd. Doç. Dr., Doğu Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, emine.rodoslu@emu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2891-7147, Makalenin Gönderim Tarihi: 16.06.2022, Kabul Tarihi: 17.10.2022

social order. In this study after explaining the concept of surname and its legal nature, the historical development of surname in Turkish Republic of Northern Cyprus Law (TRNC) Law is briefly analyzed. The legal nature of the concept of surname is briefly mentioned in the study after the historical development of surname in TRNC Law. The TRNC Law regulates the acquisition and change of surnames in accordance with Law No 16/1974 titled The Turkish Community Surname Law, which came into effect during the Cyprus Temporary Turkish Administration in 1974 and was included among the legislation to be applied in TRNC Law in accordance with temporary Article 4 of the TRNC Constitution. According to TRNC Law, the surname can be acquired through paternity, marriage, administrative decision, or choice. The Family (Marriage and Divorce) Law No 1/1998 resolves the surnames of the spouses and the surnames of the children born in wedlock. Since the determination of the surname of the child born in wedlock and the determination of the surname of the child born out of wedlock are not subject to the same legal regulations, first, the provisions of Family Law No 1/1998 pertaining to determination of the surname of a child born in wedlock were examined and then the provisions of “The Law on Children Born out of Wedlock” numbered 21/2021 which entered into force on 26th of November 2021 that regulates the legal status of children born out of wedlock, are discussed in comparison with the Turkish law and international documents. Regarding the determination of spouses’ surnames following the establishment and the dissolution of marriage, radical amendments are made in in Family Law in 2015, 2019 regarding the determination of the spouses’ surnames. Moreover, the issues of determining the surname of an adopted child as a result of adoption, determining the surname through administrative decision, and determining the surname through choice are addressed in this study. In addition, the study discusses the provisions in the TRNC Law regarding changing one’s surname by citing judicial decisions.

Keywords: TRNC Law, Obtaining a Surname, Spouse’s Surname, Child’s Surname, and Change of Surname

Giriş

Ad, kişiyi toplumda diğer kişilerden ayırmaya yarayan bir tanıtım aracı, bir işarettir.¹ Kişileri belirleyen ve aile bireylerini birbirlerinden ayırmaya yarayan ada öz ad denir. Aynı aileden gelen bireyleri, diğer

¹ Mustafa Dural/Tufan Ögüz, *Türk Özel Hukuku C. II, Kişiler Hukuku*, 18. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017, s. 165; Kemal Oğuzman/Özer Seliçi/Saibe Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 16. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2016, s. 110; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2019, s. 44; Hayrunnisa Özdemir, “Türk ve İsviçre Medenî Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2008, C. 57, S. 3, s. 564; Burak Özen, “Soyadının Soybağı Yoluyla Kazanılması ve Bu Yolla Kazanılan Soyadında Değişiklik Yapılması”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, İstanbul 2020, C. 16 S. 3, 4, s. 171.

ailelerden gelen bireylerden ayıran ada ise soyadı denir.² Soyadı nesilden nesile aktarıldığından ve kişilerin bağlı oldukları aileyi gösterdiğinden “aile adı” olarak da nitelendirilmektedir.³ Her bir aileye bir soyadı verilerek kişilerin ait oldukları aileyi belirlemede kolaylık sağlamak ve toplumsal düzeni korumak amacı güdülmektedir.⁴ Bunun yanı sıra, öz ad ve soyadı ulusal ve aile içindeki birliği sağlama görevi de görmektedir.⁵

Türk Hukukunda olduğu gibi KKTC Hukukunda da TCSKY m. 3'e göre öz ad ve soyadı taşınması zorunlu adlardır.⁶ Söyleyiş, yazı ve imzada öz ad önce soyadı sonra kullanılır (TCSKY m. 4). Kişi, sosyal ilişkilerinde ve hukuki işlemlerinde toplumda diğer kişilerden öz ad ve soyadı ile ayırt edildiğinden, adın değişmezliğinin ve devamlılığının korunmasında bireyin menfaatinin yanı sıra toplumun da menfaati olduğu kabul edilir.⁷ Bu özelliğinden dolayı ad, kamu düzeni ile ilgili olarak nitelendirilir.

Adın hukuki niteliği ile ilgili zaman içerisinde doktrinde çeşitli görüşler⁸ ileri sürülse de günümüzde ad, çoğunlukla kişilik hakları kapsamında yer alan değerlerden biri olarak kabul edilmektedir.⁹ Dolayısıyla ad üzerindeki hak, herkese karşı ileri sürülebilen mutlak haklardan olup başkasına devredilemez ve uzun süre kullanılmasa dahi sona ermez. Ad, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır. Kişilik hakları kapsamında yer alan değerlerden biri olarak ad, kişinin manevi bütünlüğünün bir parçasıdır.

² Dural/Öğüz, s. 166; Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 111; Kılıçoğlu, s. 448; Bilge Öztan, “Evlilik Birliğinin Sona Ermesi Halinde Kadının Soyadı Sorunu”, Prof. Dr. H. Cahit Oğuzoğlu'na Armağan, Ankara 1972, s. 429; Özen, s. 173; Özdemir, s. 571.

³ Kılıçoğlu, s. 448, 449.

⁴ Dural/Öğüz, s. 167; Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 110; Süleyman Yılmaz/Gökçe Filiz Çavuşoğlu, “Soyadı Üzerine Güncel Hukuki Sorunlar”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2020, C. 24, S. 1, s. 6.

⁵ Dural/Öğüz, s. 168.

⁶ Türk Cemaati Soyadı Kuralı Yasası, Kabul Numarası:16, Kabul Tarihi: 19.04.1974.

⁷ Yılmaz/Çavuşoğlu, s. 24.

⁸ Adın hukuki niteliği ile ilgili ileri sürülen mülkiyet teorisi ve aile hukuku teorileri için bkz. Öztan, s. 421, dn. 2.

⁹ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 110; Öztan, s. 421, 422; Özdemir, s. 583; Esra Dursun, *Türk Medeni Hukukunda Kadın ve Çocuğun Soyadı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 13, 14.

Ad üzerindeki hakkın ihlali halinde kişi koruma talep edebilir.¹⁰ Soyadının kullanılmasının çekişmeli olması yani bir kimsenin kullandığı soyadını kullanmaya hakkı olmadığı itirazının ileri sürülmesi durumunda, kişi Aile Mahkemesi'nden soyadını taşımaya ve kullanmaya hakkı olduğunun tespitini isteyebilir (TCSKY m. 16 bent 1). Diğer taraftan, bir kimsenin hakkı olmadan başkasına ait bir adın bir başka kişiye, eşyaya verilmesi durumlarında adın gaspı söz konusu olur. Soyadı gasp edilen ve soyadının haksız kullanılmasından zarar gören kişi haksız kullanıma son vermek için dava açabilir (TCSKY m. 16 bent 2).¹¹

I. KKTC Hukukunda Soyadının Tarihi Gelişimi

Kıbrıs Adası 1878 yılında Osmanlı İmparatorluğu tarafından İngiliz idaresine kiralanıncaya kadar Ada'da Osmanlı Devleti'nin Hukuku uygulanmaktaydı.¹² Osmanlı Devleti döneminde soyadı kullanma zorunluluğu olmamakla beraber kişileri birbirinden ayırt edebilmek veya bir aileye mensubiyeti göstermek için lâkap, aile veya baba adı veyahut kişilerin memleketi gibi ifadeler kullanılmaktaydı.¹³ Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasının ardından, 1934 yılında Türkiye'de Soyadı Kanunu¹⁴ kabul edilerek soyadı taşıma zorunluluğu getirilmiştir.¹⁵ Kıbrıs Türk toplumu bu dönemde İngiliz sömürge yönetimi altında olmasına rağmen, Türkiye'deki gelişmeleri sürekli yakından takip etmiş, Atatürk İlke ve İnkılâplarını oldukça hızlı bir şekilde benimsemiştir.¹⁶ Bu yüzden hiçbir yasal zorunluluk olmaması-

¹⁰ Deniz Ergene, "İnsan Hakları Hukukundaki Gelişmeler Işığında Türk Hukukunda Kadının ve Çocuğun Soyadı Meselesi ve Medeni Kanun'da Değişiklik Önerisi", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, İstanbul 2011, C. 31, S. 2, s. 127; Öztan, s. 429.

¹¹ Yargıtay Aile, 3/1981, 20.05.1981 tarihli karar için bkz. Hamdi Atalay, *Türk Cemaati İstinaf Mahkemesi Yargıtay/Aile Hukuku Kararları*, Lefkoşa 1994, s. 275.

¹² Ayrıntılı bilgi için bkz. Turgut Turhan, "Tarihsel Bakış Açısıyla Kıbrıs Türk Hukuk Sistemi", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2008, C. 57, S. 2, s. 254 vd.

¹³ Sabit Dokuyan, "Soyadı Kanunu ve Kanun'un Uygulanma Süreci", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, İzmir 2016, C. 31, S. 1, s. 130; Ekrem Buğra Ekinci, "İyi Para İyi Soyadı", (<https://www.ekrembugraekinci.com/article/?ID=159>, Erişim Tarihi: 05.04.2022).

¹⁴ Soyadı Kanunu, Kanun Numarası: 2525, Kabul Tarihi: 21.06.1934, RG 2.07.1934/2741.

¹⁵ Dokuyan, s. 140.

¹⁶ Örneğin 1951 yılında yürürlüğe giren Fesil 339 Türk Aile Yasası, Türkiye'de

na rağmen, Kıbrıs Türklerinin 1935 yılından itibaren öz Türkçe soyadı aldıkları gazetelerden yayınlanmaya başlanmıştı.¹⁷ 19 Nisan 1974 tarihinde “Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi” döneminde 16/1974 sayılı “Türk Cemaati Soyadı Kuralı Yasası” yürürlüğe girmiştir. 1985 yılında kabul edilen KKTC Anayasası geçici m. 4 gereğince, Anayasa’nın yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat, Anayasa’ya aykırı olmamak kaydıyla uygulanmaya devam edilir. Bu hükme dayanılarak 1974 tarihinde yürürlüğe giren Türk Cemaati Soyadı Kuralı Yasası halen KKTC’de uygulanmaktadır. Söz konusu Yasa’ya bakıldığında, Yasa’nın hazırlanmasında Türkiye’de 1934 yılında yürürlüğe giren 2525 sayılı Soyadı Kanunu’ndan büyük ölçüde esinlendiği söylenebilir.¹⁸

II. Soyadının Kazanılması

KKTC Hukukunda soybağı yoluyla, evlenme yoluyla, evlât edinme yoluyla ve idari kararlar soyadı kazanılabilir. Ayrıca, Türk Cemaati Soyadı Kuralı Yasası’nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde seçme yoluyla da soyadının kazanılması mümkündür.¹⁹

Soyadının kazanılması ile ilgili kurallar emredici nitelikte olduğundan, soyadı ancak yasalarda öngörülen biçimde kazanılabilir veya

1926 tarihinde yürürlüğe giren 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi esas alınarak hazırlanmıştır. Ayrıca Bkz. Marta Hayes Sampson, “An Overview of Divorce Law in Cyprus: Modernization and Shortcomings”, *Sri Lanka Journal of International Law*, 2005, C. 17, s. 110 (<https://heinonline.org/HOL/LuceneSearch?terms=An+Overview+of+Divorce+Law+in+Cyprus%3A+Modernization+and+Shortcomings&collection=all&searchtype=advanced&typea=text&tabfrom=&submit=Go&sendit=&all=true> Erişim Tarihi:01.02.2022); Eliana Nicolau, “Recent Developments in Family Law in Cyprus”, *International Survey of Family Law*, 1996, s. 122 (https://heinonline.org/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/intsfal3&div=12&start_page=121&collection=journals&set_as_cursor=0&men-tab=srchresults Erişim Tarihi: 02.02.2022); Sibel Akgün, “Atatürk İlke ve İnkılaplarının Kıbrıs’a ve Kıbrıs Türk Kadınlarına Yansımaları”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Ankara 2006, C. 22, S. 64, 65, 66, s. 423.

¹⁷ Akgün, s. 423, 424.

¹⁸ 1974 yılından sonra, Kıbrıs Türk Hukukunda Anglo-Saxon Hukukundan giderek uzaklaştığı ve Türk Hukukuna daha çok yaklaşıldığı ve bu yaklaşmanın daha çok maddi hukuka ilişkin yasalarda görüldüğüne ilişkin görüş için bkz. Turhan, s. 274, 275; Ayrıca bkz. Zaim M. Necatigil, *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Anayasa ve Yönetim Hukukunun Esasları*, 3. Bası, Işık Kitabevi, Lefkoşa 2015, s. 21.

¹⁹ Bkz. a.şğ., II, E

değiştirilebilir.²⁰ Ayrıca kişisel durumdaki değişiklikler sonucu, örneğin evlenme veya boşanma sonucunda kişinin soyadı da değişebilir.²¹

A. Soybağı Yoluyla

1. Evlilik Birliği İçerisinde Doğan Çocuğun Soyadı

Evlilik birliği içerisinde doğan çocuğun soyadı, Aile Yasası m. 35 bent 3, 4, 5 ve 6 C'ye göre belirlenir. Eşlerin anlaşarak ikisinden birinin soyadını aile soyadı olarak belirlemeleri halinde, çocuklar belirlenen aile soyadını alırlar. Diğer taraftan, eşlerin aile soyadı konusunda anlaşamamaları ve her ikisinin de bekârlık soyadını kullanmaları durumunda, önce ana sonra baba soyadı olmak üzere her iki eşin soyadı çocuğa aile soyadı olarak verilir. Ana ve babanın birden fazla soyadı olması durumunda, ana ve baba kendi seçeceği bir soyadını çocuğa verir ve böyle bir durumda önce ananın sonra babanın soyadı kaydedilir.²²

Aile Yasası m. 40'a ve Evlilik Dışında Doğan Çocuklar Yasası (EDDCY) m. 6 bent 2'ye göre, evlilik birliği sona erdikten sonra üç yüz iki gün içerisinde doğan çocuk evlilik birliği içerisinde doğmuş sayılır. Bu bağlamda, evliliğin boşanmayla ya da ölümle sona ermesinden itibaren üç yüz iki gün içerisinde doğan çocuğun soyadının belirlenmesinde de sözü geçen hükümler (Aile Yasası m. 35 bent 3, 4, 5 ve 6 C) uygulanır.

Evlilik birliğinin sona ermesi halinde, evlilik birliği içerisinde doğan ve soyadları belirlenmiş olan çocuklar soyadlarını korumaya devam ederler (Aile Yasası m. 35 bent 6 C). Diğer bir deyişle, evliliğin ölüm, boşanma veya iptal kararı ile sona ermesi hallerinde çocuğun soyadında bir değişiklik meydana gelmez.²³

²⁰ Özen, s. 173.

²¹ Serap Helvacı, Gerçek Kişiler, Arkan Kitabevi, İstanbul 2006, s. 144.

²² Anne babanın çocuğun soyadı konusunda anlaşmazlık yaşamaları halinde, bazı hukuk düzenlerinde kura usulü tercih edilmektedir. Kura usulünde eşlerden birinin kayrılması söz konusu olmaz. Daha detaylı bilgi için bkz. Haluk N. Nomer, "Avrupa Birliğinde Üye Devletlerde ve Türkiye'de Evlenen Kadının ve Ortak Çocuğun Soyadı", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, Prof. Dr. Ergin Nomer'e Armağan, C. 22, S. 2, İstanbul 2002, s. 449.

²³ Özen, s. 182; Emine Akyüz, Çocuk Hukuku, 7. Bası, Pegem Akademi, İstanbul 2020, s. 121; Dursun, s. 23.

Türk Hukukunda, boşanma kararından sonra çocuğun velayetine sahip annenin çocuğu ile farklı soyadları taşımasının yarattığı sorunlar gerekçe gösterilerek Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yoluyla başvurulmuştur. Anayasa Mahkemesi, çocuğun soyadını belirleme hakkının velayet hakkı kapsamında olduğuna ve velayeti kendisine verilen ebeveynin çocuğun soyadını kendi soyadı ile değiştirebileceğine karar vermiştir.²⁴ Ayrıca Anayasa Mahkemesi, söz konusu kararında annenin talebinin reddine ilişkin yargısal kararın, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) m. 8'de ve Anayasa m. 20'de güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkına, Anayasa m. 10 eşitlik ilkesine müdahale oluşturduğunu da belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin kararından sonra Yargıtay da annenin velayeti altında bulunan çocuğun soyadının annenin soyadı ile değiştirebileceği yönünde karar vermiştir.²⁵ Ancak Türk Hukukunda olduğu gibi KKTC Hukukunda da çocuk, soyadını velayete bağlı olarak değil, soybağına bağlı olarak kazanmaktadır. Bu bağlamda, velayetin değişmesi çocuğun soyadının değişmesi sonucunu doğurmamalıdır.²⁶ Şöyle ki, evlilik birliğinin sona ermesi halinde, velayete sahip ebeveyn ile çocuğun aynı soyadı taşıması durumu her ne kadar sorunlara yol açsa da, bu sonuç çocuğun soyadının yasal düzenlemelere uygunsuz bir şekilde velayete bağlı olarak değiştirilmesine sebep olmamalıdır.²⁷ Ayrıca, Türk Hukukunda olduğu gibi KKTC Hukukunda da velayet değişikliği mümkündür ve her velayet değişikliğinde çocuğun soyadının da bundan etkilenmesi uygun değildir.²⁸ Diğer taraftan, boşanma kararından sonra velayete

²⁴ AY Mahkemesi, 2013/3434, 25.06.2015. (<https://hukukturk.com/anayasa-mahkemesi-kararlari-bireysel-basvurular?q=hayriye+%c3%b6zdemir> Erişim Tarihi: 06.03.2022).

²⁵ Yargıtay 2. HD, 2018/1306, 2018/4719 09.04.2018 sayılı kararı için bkz. (<https://www.hukukturk.com/yargitaykararlari?EsasNo1=2018&EsasNo2=1306> Erişim Tarihi:11.03.2022).

²⁶ Serkan Ayan, "Anayasa Mahkemesi Kararları ve Çocuklar ile Kadının Soyadına İlişkin Değişiklik Tasarısı Taslağı Işığında Soyadının İlk Kez Edinilmesi, Kendiliğinden Değişmesi ve Değiştirilmesi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2012, C. 16, S. 4, s. 57; Yılmaz/Çavuşoğlu, s. 14; Başak Başaçoğlu, "Soybağının Çocuğun Soyadına Etkisi", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi *Dergisi*, Malatya 2017, C. 8, S. 1, s. 360.

²⁷ Emine Koçano Rodoslu, "Çocuğun Soyadına İlişkin Güncel Hukukî Tartışmalar ve Yargı Uygulaması", Elif Hatun Onal Kılıçbeyli (ed.) *ISPEC 5th International Conference on Social Sciences & Humanities*, ISPEC Publishing House 2020, s. 149 vd.; Ergene, s. 138 vd.

²⁸ Başoğlu, s. 366.

sahip anne ile çocuğun aynı soyadı taşımamasının çocuğun menfaatine aykırı olup olmadığının her somut olayda araştırılmasının ve çocuğun menfaatinin gerektirdiği durumlarda TMK m. 27'ye dayanılarak haklı sebeple soyadının değiştirilebileceğinin kabulü gereklidir.²⁹ Bu bağlamda çocuğun soyadının velayete bağlı olarak değişmesi ile velayete sahip anne ile çocuğun farklı soyadları taşımaları durumunda çocuğun menfaatinin zedelenmesi sebebiyle TMK m. 27'ye dayanılarak soyadı değişikliğine gidilmesi durumları tamamen birbirinden farklıdır.

Soybağının reddi,³⁰ tanınmanın iptali,³¹ evlât edinme hallerinde de çocuğun soyadı kendiliğinden değişmektedir.³² Ebeveynler, babanın soyadının aile soyadı olacağını kararlaştırmışlarsa, ki uygulamada genellikle bu böyledir ve baba evlilik birliği içerisinde doğan çocuğun soybağını reddetmişse, çocuğun soyadı kendiliğinden değişecektir. Evlilik Dışı Çocuklar Yasası m. 7 bent 1'de "... babanın kayıt altına alınmadığı durumlarda çocuk annenin soyadını taşır" hükmü gereğince çocuk annesinin soyadını alacaktır.

Çocuğun soyadını taşıdığı ebeveyni, TCSKY m. 13'e göre haklı sebeple soyadını değiştirdiği takdirde, ergin olmayan çocuğun soyadı da ona bağlı olarak kendiliğinden değişecektir.³³ Ancak, çocuk on sekiz yaşını doldurduğu takdirde Aile Yasası m. 35 bent 5'e göre mahkemeye başvurarak soyadını değiştirebilir.

2. Evlilik Birliği Dışında Doğan Çocuğun Soyadı

KKTC Hukukunda, evlilik birliği dışında doğan çocuklarla ilgili 21/2021 sayılı "Evlilik Dışında Doğan Çocuklar Yasası" (EDDÇY) 258 sayılı ve 26.11.2021 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.³⁴ Sözü geçen Yasa, çağdışı kalmış olan Fasıl 278 Evlilik Dışı Çocuklar Yasası'nı yürürlükten kaldırmıştır. Yürürlükten kaldırılan

²⁹ Akyüz, s. 23; Başoğlu, s. 361.

³⁰ KKTC Hukukunda soybağının reddi Aile Yasası m. 40'ta hükme bağlanmıştır.

³¹ KKTC Hukukunda tanınmanın iptali kurumu düzenlenmemiştir.

³² Rona Serozan, "Soybağı Hukuku Üzerine Çeşitlemeler", Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, Ankara 2008, s. 771; Özen, s. 182; Akyüz, s.121.

³³ Serozan, s. 771; Akyüz, s.123; Özen, s.183.

³⁴ Yasa metni için bkz. (<https://basimevi.gov.ct.tr/Portals/6/2021/258.pdf?ver=2021-11-23-092916-560> Erişim Tarihi: 10.03.2022).

Yasa'da evlilik birliği dışında doğan çocuğun soyadına ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktaydı. Anılan Yasa'ya göre, çocuk ile babası arasında soybağı ilişkisinin kurulması sadece şu yollarla mümkündür: Evlilik birliği dışında doğan çocuğun ana ve babasının sonradan evlenmesiyle, babanın mahkemeye başvurarak çocuk ile arasında soybağı ilişkisi kurulmasını talep etmesiyle ve babanın vasiyetname düzenleyerek çocuğu tanımasıyla baba ile çocuk arasında soybağı ilişkisi kurulabilmekteydi (önceki EDCY m. 4, 6). Sayılan bu haller dışında, evlilik birliği dışında doğan çocuğun annesinin veya çocuğun, çocuk ile baba arasında soybağı ilişkisinin kurulmasını talep edebileceği herhangi bir düzenleme yoktu. Ancak anne, babanın çocuğun bakım giderlerine katkıda bulunması için mahkemeye başvurabilmekteydi (önceki EDCY m. 8, 9). Mahkeme kararı ile baba ile çocuk arasında soybağı ilişkisi kurulduğu takdirde, çocuğun babasının soyadını alıp almayacağı ile ilgili Yasa'da herhangi bir hüküm bulunmamaktaydı. Bu yüzden Yasa'nın, evlilik birliği içerisinde doğan ve evlilik birliği dışında doğan çocuklar arasında ayrımcılık yarattığı aşikârdı.³⁵ Halbuki soybağı, çocuğun kişiliğinin ve kimliğinin önemli bir parçası olup, soybağı bilinmeyen çocuğun, özellikle nafaka, ad, miras, vatandaşlık ile yerleşim yeri konularında kimlik ve kişilik hakları korunamaz.³⁶

26.11.2021 tarihinde yürürlüğe giren EDDÇY m. 5'e göre, evlilik birliği dışında doğan çocuğun annesi ile kendisini babası olarak kabul eden kişinin, doğumdan itibaren bir yıl içerisinde yetkili makama birlikte başvurarak baba ile çocuk arasında soybağı ilişkisinin kurulmasını sağlayabilecekleri düzenlenmiştir. Ayrıca aynı hükme göre, anne, baba veya çocuktan herhangi birinin mahkemeye başvurarak çocuk ile baba arasında soybağı ilişkisinin kurulması talebinde bulunabilecekleri hükme bağlanmıştır. EDDÇY m. 5 bent 3'te baba ile çocuk arasında soybağının belirlenmesi ile ilgili karar verirken Mahkeme'nin,

³⁵ 1914 tarihinden itibaren İngiliz sömürge yönetimi, Adadaki varlığını kalıcı kılmak için bazı hukuki ve idari düzenlemeler yapmıştır. Konumuz bağlamında incelediğimiz Fasil 278 Evlilik Dışı Çocuklar Yasası ve Evlât Edinme Yasası bu düzenlemeler arasında yer almaktadır. Adı geçen Yasalardan Fasil 278, 13 Kasım 2021 tarihine kadar; Evlât Edinme Yasası hala daha KKTC'de yürürlüktedir. Güney Kıbrıs'ta ise aile hukuku alanında 1990 yılında köklü değişiklikler yapılmış ve çağ dışı olarak nitelendirilebilecek bu yasal düzenlemeler yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Nicolau, s. 121, 128.

³⁶ Akyüz, s.137.

özellikle çocuğun haklarını, menfaatini ve güvenliğini dikkate alması gerektiği düzenlenmiştir.

EDDÇY m. 7 bent 1'e göre, "Evlilik dışında doğan çocuğun doğum kaydı için yalnızca annenin başvurduğu veya babanın kayıt altına alınmadığı durumlarda çocuk annesinin soyadını taşır". Bu bağlamda, evlilik birliği dışında doğan çocuk ile baba arasında soybağı kurulmadığı takdirde çocuk annenin soyadını alır.

EDDÇY m. 7 bent 2'ye göre, "Evlilik dışında doğan çocuğun doğum kaydı için anne ve babanın birlikte başvurduğu veya babanın kayıt altına alındığı durumlarda;

(A) Anne ve babanın soyadı konusunda uzlaşması halinde, uzlaşmaya göre çocuk anne veya babanın yalnızca birisinin veya her ikisinin soyadını alabilir.

(B) Anne ve babanın soyadı konusunda uzlaşma sağlayamadığı halde, çocuk anne ve babasının her ikisinin soyadını alır.

(C) Çocuğun iki soyadı olacağı durumlarda, önce annenin sonra babanın soyadı olmak üzere kayıt yapılır".

(Ç) Bir çocuğun anne veya babasının birden fazla soyadı olması durumunda, anne veya baba kendi seçeceği soyadını çocuğa verir ve bu soyadları, önce ana sonra baba soyadı olarak kaydedilir. Böyle bir durumda her çocuğun en fazla iki soyadı olabilir.

(D) On sekiz yaşını bitiren her çocuğun, Mahkemeye başvurarak anne veya babasının birinin veya ikisinin soyadı olacak şekilde soyadı değiştirme ve/veya soyadı alma hakkı vardır".

EDDÇY geçici madde 1'de, Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce doğan çocukların da bu Yasa hükümlerine tâbi olacakları düzenlenmiştir. Diğer taraftan EDDÇY geçici madde 2'de ise, Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce doğum kaydı yapmış olan evlilik dışı doğmuş çocukların soyadlarında Yasa'nın 7. maddesine dayanılarak değişiklik yapılabileceği hükme bağlanmıştır.

2021 yılında Evlilik Birliği Dışında Doğan Çocuklar Yasası'nın getirdiği düzenlemeler ile birlikte artık KKTC Hukukunda evlilik birliği dışında doğan çocuğun ve evlilik birliği içerisinde doğan çocuğun soyadının belirlenmesi konusunda ayrımcılık yaratan düzenlemeler

ortadan kaldırılmıştır.³⁷ Böylelikle evlilik dışında doğan çocuğun soyadının belirlenmesi ile ilgili yasal düzenlemeler hem KKTC Anayasası m. 8’de düzenlenen eşitlik ilkesine hem de Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne (BMÇHS) uygun hâle getirilmiştir.³⁸ BMÇHS m. 2’de hiçbir şekilde çocuklar arasında ayrımcılık yapılmaması, m. 3’te çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde çocuğun yararı ilkesinin esas tutulması ve m. 7’de çocuğun doğumdan hemen sonra derhal nüfus kütüğüne kaydedilmesi ve doğumdan itibaren ad hakkına, bir vatandaşlık kazanma ve mümkün olduğu ölçüde ana babasını bilme ve onlar tarafından bakılma hakkına sahip olması gerektiği hükme bağlanmıştır.

B. Evlenme Yoluyla

Evlilik birliği kurulduktan sonra eşlerin soyadının belirlenmesinde hukuk düzenlerinde şu iki ilkedden biri benimsenir: Birincisi eşlerin ortak bir aile adına sahip olmasını esas alan “*aile adında birlik ilkesi*”; ikincisi kişinin doğumla kazanılan soyadının ölene kadar değişmeyeceğini benimseyen “*soyadının değişmezliği ilkesi*” dir.³⁹

Eşler anlaşarak herhangi birinin soyadını aile soyadı olarak belirleyebilecekleri gibi, kendi soyadlarından farklı bir aile adı belirlemeleri ve bu aile adını çocuklarına vermeleri de mümkündür.⁴⁰ Eşlerin ve çocukların aynı soyadı taşımaları durumunda ya da eşlerin farklı soyadları taşımalarına rağmen çocukları için aynı soyadı öngörmeleri durumunda, belirlenen soyadı “*aile soyadı*” olarak adlandırılmaktadır.⁴¹ Aile adında birlik ilkesi benimsendiği takdirde, ortak aile adının aile bütünlüğünün sağlanmasında önemli rol oynayacağı, aynı aile adını taşıyan eşler ve çocuklar arasındaki bağın daha güçlü olacağı ifade edilmektedir.⁴²

³⁷ Bkz. yuk. II, A, 1.

³⁸ 6/1996 sayılı Yasa ile BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’yi onaylayıp iç hukukun bir parçası haline getirmiştir.

³⁹ Sultan Tahmazoğlu Üzeltürk, “Ad ve Soyada İlişkin Kararlar Bireyin Kimlik Hakkı”, *Anayasa Hukuku Dergisi*, İstanbul 2014, C. 3, S. 5 s.13.

⁴⁰ Ergene, s.138.

⁴¹ Farklı hukuk düzenlerinde aile soyadı ile ilgili düzenlemeler için bkz. Ayan, s. 23 vd.; Nazan Moroğlu, “Kadının Kimlik Sorunu Kadının Soyadı”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Ankara 2012, C. 25 S. 99, s. 248 vd.

⁴² Serap Helvacı/Gediz Kocabaş, “Fransız, Alman, Türk ve İsviçre Hukuklarında

Eşlerin ortak aile soyadı kullanması bazı hukuk düzenlerinde⁴³ zorunlu tutulmuş iken, bazı hukuk düzenlerinde⁴⁴ bu zorunluluk yoktur. Eşlere ortak aile soyadı belirleme zorunluluğu getiren hukuk düzenlerinin bazılarında,⁴⁵ yasa gereği kocanın soyadı ortak aile soyadı kabul edilmekte, bazılarında⁴⁶ ise eşlere ortak aile soyadını belirleme konusunda tercih hakkı verilmektedir.⁴⁷

KKTC Hukukunda, eşlerin soyadının belirlenmesi ile ilgili yasal düzenlemelerin açıklanmasından önce bu konuda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) tutumuna, Birleşmiş Milletler (BM) Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin (78) 37 sayılı ve 27 Eylül 1978 tarihli Medeni Hukukta Eşlerin Eşitliğine İlişkin Kararı'na kısaca değinilecektir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde (AİHS)⁴⁸ kişilerin adlar ile ilgili özel bir düzenleme bulunmamakla birlikte, AİHM içtihatlarında özellikle evlenen kadının soyadı üzerindeki kişilik haklarının AİHS m. 8'de düzenlenen özel hayatın korunması kapsamında değerlendirilebileceği vurgulanmaktadır. AİHM'de kadının soyadı ile ilgili ilk dava

Kadının Soyadı", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Mehmet Akif Aydın'a Armağan, İstanbul 2015, C. 21, S. 2, s. 637; Ergene, s. 139.

⁴³ Örneğin, Türk Hukukunda Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 187 gereğince eşlerin ortak aile soyadı taşımaları zorunludur. Yılmaz ve Çavuşoğlu'na göre, soyadı kamu düzenindedir. Bu yüzden, geleneklerin devam ettirilmesi için ailenin ortak bir soyadı ile temsil edilmesi gerekir. Ayrıca yazarlara göre, aile kütüklerinin düzgün tutulabilmesi ve kişinin soyunu öğrenebilmesi için eşlerin ortak soyadı belirlemeleri zorunludur. Ancak, hukuk devleti ilkesi gereği ortak soyadı belirleme konusunda her iki eşe de hak tanınmalıdır. Bkz. Yılmaz/Çavuşoğlu, s. 25, 26.

⁴⁴ Örneğin, 01.01.2013 tarihinden itibaren İsviçre'de eşlerin ortak aile soyadı taşıması zorunluluğu yoktur. İsviçre'deki düzenleme için bkz. dn. 38. Ayrıca, Almanya'da, Avusturya'da, Belçika'da, Büyük Britanya'da, Danimarka'da, Finlandiya'da, Fransa'da, Hollanda'da, İrlanda'da, İsveç'te, İtalya'da, Lüksemburg'da, Portekiz'de ve Yunanistan'da kadının ve çocuğun soyadı ile ilgili düzenlemeler için bkz. Nomer, s. 424 vd.

⁴⁵ Türk Hukukunda TMK m. 187'de kocanın soyadı aile soyadı olarak kabul edilmiştir.

⁴⁶ KKTC'de 34/2015 sayılı Yasa değişikliğine kadar, 1/1998 sayılı Yasa m. 35 (1)'de, ailenin ortak zorunlu soyadını belirlemeleri konusunda eşlere tercih hakkı tanınmaktaydı.

⁴⁷ Yılmaz/Çavuşoğlu, s. 23.

⁴⁸ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Kıbrıs Cumhuriyeti döneminde 1962 tarihinde 39/62 sayılı Yasa ile iç hukukun bir parçası haline getirilmiştir. KKTC Anayasası m. 90 (5) gereğince, usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmalar yasa hükmündedir.

İsviçre aleyhine Burghartz'ın açmış olduğu davadır.⁴⁹ O dönemde yürürlükte olan İsviçre Medeni Kanunu (İMK) m. 160'a göre, kocanın soyadı, aile soyadı olarak kabul edilmekteydi. İMK m. 30/II'de ise, "dik-kate değer bir sebep" olması halinde eşler evlenmeden önce, yerleşim yerinin bulunduğu kantonun hükümetine, birlikte dilekçe vermek suretiyle, kadının soyadını kullanmak istediklerini beyan edebilirlerdi. Eşlerin evlendikten sonra kadının soyadını kullanmaları üzerine, erkeğin kendi soyadını aile adının önüne eklemesi yasal olarak mümkün değildi. Konu İsviçre Federal Mahkemesi'nin önüne gitmiş ve Mahkeme aile soyadı önünde kendi soyadını kullanmak isteyen erkek eşin talebini reddetmiştir. Bunun üzerine konu AİHM'e taşınmış ve söz konusu düzenlemenin AİHS m. 14'te düzenlenen ayrımcılık yasağına ve m. 8'de düzenlenen özel hayatın korunmasına ilişkin insan haklarına aykırı olduğu iddia edilmiştir. İsviçre ise bu düzenleme ile aile birliğini koruma amacı güttüğünü ve gelenekler ile kopma yaşanmasının önüne geçmek için eşler arasında aile adının seçimine ilişkin mutlak bir eşitliğe rıza göstermediği savunmasını yapmıştır. Ancak AİHM bu davada, İsviçre'nin savunmasını kabul etmemiştir.⁵⁰

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin (78) 37 sayılı ve 27 Eylül 1978 tarihli Medeni Hukukta Eşlerin Eşitliğine İlişkin Kararı m. 6'da Avrupa Konseyi aile adı ile ilgili üye ülkelere çeşitli önerilerde bulunmuştur. Bu karara göre eş, diğer eş ile anlaşarak özellikle eşlerden birinin soyadının ya da eşlerin soyadlarının birleşiminin veyahut eşlerin soyadlarından farklı bir adın, aile adı olarak seçilmesi; eşlerin her bi-

⁴⁹ Bkz. (<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57865%22%7D>) Erişim Tarihi:10.03.2022).

⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Heinz Hausheer/Ruth Reusser/Thomas Geiser, "Die Wirkungen der Ehe im allgemeinen Art. 159-180 ZGB Schweizerisches Zivilgesetzbuch Das Familienrecht Das Eherecht" Heinz Hausheer (ed.) BK- Berner Kommentar Band/Nr II/1/2, Stämpfli Verlag, AG 1999 s. 107 (<https://www.swisslex.ch/de/biblio/commentaries> Erişim Tarihi:12.03.2022). Nitekim İMK'nda 30.09.2011 tarihinde aile adına ilişkin yeni bir düzenleme yapılmış ve 01.01.2013 tarihinde İMK m. 160 yürürlüğe girmiştir. Yapılan düzenlemeye göre, eşler kendi bekârlık soyadlarını kullanabilecekleri gibi, kadının veya erkeğin bekârlık soyadını aile soyadı olarak belirleyebilirler. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ursula Schmid, "ZGB Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch" Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser (edr.) OFK- Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), Orell Füssli Verlag AG 2016, s. 310 vd. (<https://www.swisslex.ch/de/biblio/commentaries> Erişim Tarihi:30.12.2021).; Ergene, s.150 vd.; Beşir Acabey, "Türk Hukukunda Aile Adı", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, İzmir 2017, C. 19 (Özel Sayı), s. 501.

rinin evlilik öncesindeki soyadını taşımaya devam etmesi; eşlerin soyadlarının birleşiminden meydana gelen bir aile adının oluşturulmasının kanun tarafından öngörülmesi mümkün olmalıdır.⁵¹

BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi m. 16/I'de taraf devletlerin evlilik ve aile ilişkileri ile ilgili bütün konularda kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılması için gerekli her türlü tedbiri almaları öngörülmüştür. Ayrıca aynı maddenin g bendinde, aile adının belirlenmesinde eşlere eşit haklar tanınması gerektiği hususu yer almaktadır.⁵²

KKTC Hukukunda, eşlerin anlaşarak herhangi birinin soyadını aile soyadı olarak belirlemeleri mümkündür.⁵³ Bu durumda bekârlık soyadı aile soyadı olmayan eş, dilerse bekârlık soyadını aile soyadı önünde kullanabilir (Aile Yasası m. 35 bent 1). Eşler aile soyadı konusunda anlaşamazlarsa, evlenme bildirim sırasında bekârlık soyadlarını taşıyacaklarına ilişkin bir beyanname imzalayarak, evlendikten sonra bekârlık soyadlarını kullanmaya devam edebilirler (Aile Yasası m. 35 bent 2).

Evlilik birliği boşanma ile sona erdiği takdirde, taraflar boşanma hükmünü Nüfus Kayıt Dairesi'ne sunarak bekârlık soyadına geri dönebilirler. Bunun yanı sıra taraflar, herhangi bir işlem yapmaksızın aile soyadını kullanmaya devam edebilirler. Ancak bu durumda diğer tarafın aile soyadının kullanılmasına itiraz etme hakkının saklı olduğu Aile Yasası m. 35 bent 6 A'da hükme bağlanmıştır.⁵⁴

Evlilik birliğinin ölümle sona ermesi halinde, sağ kalan taraf herhangi bir işlem yapmaya gerek kalmaksızın aile soyadını kullanmaya

⁵¹ Karar için bkz. (<https://rm.coe.int/09000016804e8e9e> Erişim Tarihi:20.04.2022).

⁵² KKTC, BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni 1996 yılında onaylamıştır. Türkiye Cumhuriyeti 24.7.1985 tarih ve 85/9722 sayılı kararlarla sözleşmeyi onayladı ve sözleşme 14 Ekim 1985 tarih ve 18898 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı. Bkz. (KadınlaraKarşıAyrımcılığınÖnlenmesiSözleşmesi.pdf Erişim Tarihi:10.03.2022). Türkiye, Sözleşme'nin 15/II, IV; 16/I c, d, f, g maddelerine çekince koymuştur. Ayrıca bkz. Nomer, s. 422.

⁵³ Türk Cemaati Soyadı Kuralı Yasası m. 7'de soyadı seçme hakkı hükme bağlanmıştır. Ancak anılan hüküm 1/1998 sayılı Aile Yasası m. 35 ile örtülü olarak yürürlükten kaldırılmıştır.

⁵⁴ 5/2019 sayılı Yasa ile düzenleme getirilinceye kadar boşanmayla ve ölümle evliliğin son bulması hallerinde eşlerin ve çocukların soyadlarına ilişkin Yasa'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktaydı. 2019 yılında 1/1998 sayılı Aile Yasası m. 35 bent 6 A, B ve C'de konu yasal düzenlemeye kavuşturulmuştur.

devam edebileceği gibi, ölüm belgesi ile birlikte Nüfus Kayıt Dairesi'ne başvurarak bekârlık soyadını kullanmak istediğini beyan edebilir (Aile Yasası m. 35 bent 6 B).

2015 tarihinde Aile Yasası'nda yapılan değişikliğe kadar, eşlerin ortak zorunlu aile soyadı taşımaları gerekmele birlikte, ortak soyadı olarak eşlerden birinin soyadının tercih edilmesi mümkündür. 2015 yılında yapılan değişiklik ile birlikte, ortak aile soyadı belirleme zorunluluğu kaldırılmış; evlilik gerçekleşikten sonra eşler arzu ettikleri takdirde herhangi birinin soyadını aile soyadı olarak belirleyebilecekleri gibi, ortak aile soyadı belirlemeyip kendi bekârlık soyadlarını kullanmaya devam edebilirler. Yapılan bu düzenlemeyle birlikte KKTC Hukukunda, aile soyadında birlik ilkesinin kısmen terk edildiği ifade edilebilir. Böylelikle KKTC Anayasası m. 8'de düzenlenen eşitlik ilkesine, m. 14'te düzenlenen kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına ve yukarıda değindiğimiz uluslararası belgelerde yer alan ilkelere uygun bir düzenleme yapılmıştır.⁵⁵

⁵⁵ Türk Medeni Kanunu'nda 2002 tarihinde yapılan değişikliklerle birlikte, kadın erkek eşitliği benimsenmiş olmasına rağmen, soyadı konusunda kanun koyucu çeşitli toplumsal nedenlerden ötürü erkeğe üstünlük tanımayı tercih etmiştir. TMK m. 187'de kocanın soyadı ortak aile soyadı olarak öngörülmüştür. Diğer taraftan TMK m. 173/I'e göre, evliliği boşanma kararı ile sona eren kadın evlenmeden önceki soyadını yeniden alır. Türk Medeni Kanunu'ndaki düzenlemeler karşısında, evlenmekle soyadı değişen kadın, evlilik devam ederken (kocasının soyadının değişmesi durumunda kadının da soyadı değişecektir) ve boşanma durumunda yeniden soyadını değiştirmek zorunda kalmaktadır. Türk Medeni Kanunu'ndaki bu hükümler emredici nitelikte olduğundan taraflar isteseler dahi bu hükümlerin aksini kararlaştırıp kadının soyadının aile soyadı olarak belirleyemezler. Ayrıntılı bilgi için Bkz. Öztan, s. 431; Nomer, s. 421 vd.

TMK m. 187 hükmü gerekçe gösterilerek, 1995 yılında Ayten Ünal Tekeli Türkiye aleyhine AİHM'e başvuruda bulunmuştur. Bu davada Mahkeme, AİHS m. 8 ve 14'ün ihlal edildiğine oybirliği ile karar vermiştir. Karar için bkz. Ünal Tekeli v TC (2004) 29865/96 (<https://www.hukukturk.com/aihm-turkiye-kararlari?q=ayten+%c3%bcnal+tekeli> Erişim Tarihi:24.01.2022). Türk Hukukunda 23.09.2011 tarihinden itibaren Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru kabul edildiğinden, bu tarihten itibaren ancak bu yol tüketildikten sonra AİHM'e gidilebilir. TMK m. 187'nin uygulanması nedeniyle ilk kez 21 Mart 2013 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolu ile gidilmiştir. Anayasa Mahkemesi, TMK m. 187'ye dayanan uygulamanın Anayasa'nın 17. maddesinde tanımlanan manevi varlığı korunması ve geliştirilmesi hakkına yönelik bir müdahale oluşturduğuna karar vermiştir. Karar için bkz. Anayasa Mahkemesi, 2013/2187, 19.12.2013, (<https://www.hukukturk.com/anayasa-mahkemesi-kararlari-bireysel-basvurulur?q=sevim+akat+e%c5%9fki> Erişim Tarihi: 24.03.2022). Ayrıca bkz. Tahmazoğlu Üzeltürk, s. 26 vd.

Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru kararları subjektif kararlar olduğun-

C. Evlât Edinme Yoluyla

Evlât edinme kurumu ile çocuk sahibi olmayan kişilere çocuk sevgisini tattırmak ve aynı zamanda bu kişilerin soyadlarını devam ettirmeleri ile mirasçı bırakabilmelerini sağlamanın yanı sıra en önemlisi evlilik birliği dışında doğan çocukların aile ilişkisi içinde bakımlarının ve yetiştirilmelerinin sağlanmasının amaçlandığı ifade edilmektedir.⁵⁶ Günümüzde yaşanan sosyal değişimler ve yasal düzenlemelerle birlikte pek çok ülkede evlât edinmeye ilişkin yasaların revize edilmesi gündeme gelmiştir.⁵⁷ Revize edilen düzenlemelerden birisi de Avrupa Konseyi tarafından 27 Kasım 2008 tarihinde kabul edilen “Çocukların Evlât Edinilmesine İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (revize edilmiş)” dir.⁵⁸ Bu sözleşmede, evlât edinme ile ilgili karar verilirken çocukların üstün yararının her zaman diğer tüm düşüncelerin önünde yer alması prensibinin benimsenmesi gereğinin altı çizilmiştir.⁵⁹

KKTC Hukukunda evlât edinmeye ilişkin kurallar Fasıllık 274 Evlât Edinme Yasası’nda (EEY) hükme bağlanmıştır.⁶⁰ Türk Hukukunda olduğu gibi KKTC Hukukunda ergin ve kısıtlıların evlât edinilmesi mümkün değildir. KKTC Hukukunda EEY m. 3’e göre, küçüklerin birlikte veya tek başına evlât edinilmesi mümkündür. EEY m. 4 bent 1’de, yirmi beş yaşını dolduran ve küçükten en az on sekiz yaş büyük olan kişinin tek başına evlât edinmek için başvuruda bulunabileceği düzenlenmiştir.⁶¹ Söz konusu Yasa’ya göre eşlerin, kural olarak birlikte evlât

dan, herkesi bağlayıcı sonuçlar doğurmadığından, soyadı konusunda kadın erkek eşitliğinin sağlanması için TMK m. 187’deki düzenlemenin değiştirilmesi gerekmektedir. Bkz. Tahmazoğlu Üzeltürk, s. 28.

⁵⁶ Mustafa Dural/Tufan Ögüz/Mustafa Alper Gümüş, Türk Özel Hukuku Cilt III, Aile Hukuku, 17. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022, s. 322; Andreas Neoclous, “Introduction to Cyprus Law”, Dennis Campbell (ed.), Yorkhill Law Publishing 2000, s. 679 (http://www.uniset.ca/microstates2/cy_introduction-a-la-loi-chyprienne-anglais-2059.pdf Erişim Tarihi: 20.02.2022).

⁵⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. Canan Yılmaz, “Evlât Edinme Hukukunda Güncel Gelişmeler”, Aslı Makaracı Başak, Seda Öktem Çevik, Gülen Sinem Tek (edr.), Türk Medeni Kanunu Hükümlerinin Çocuk Hakları İle Uyumlaştırılması, Ankara 2021, s. 127 vd.

⁵⁸ (CETS 202- European Convention on the Adoption of Children (Revised) (coe.int) Erişim Tarihi:10.03.2022).

⁵⁹ Yılmaz, s. 128.

⁶⁰ Çocukların Evlât Edinilmesi Yasası, Kanun Numarası:36/1954 Kabul Tarihi:16.07.1954.

⁶¹ EEY m. 4 bent 2’ye göre “Kız olan bir küçük ile ilgili olarak, Mahkemece, özel bir önlem olarak evlât edinme emri verilmesini haklı gösteren özel koşullar bulun-

edinmesi mümkündür.⁶² Ancak EEEY m. 5 bent 2'ye göre "Mahkeme, rızasından sarfı nazar edilecek olan kişinin, bulunmadığından veya rızasını vermektten aciz olduğundan veya eşler ayrıldıklarından ve ayrı yaşadıklarından ve ayrılığın daimi olacağı görüldüğünden tatmin olursa, evlât edinme emri verilmesi ile ilgili bir başvuru sahibinin eşinin rızasından sarfı nazar edebilir". Bu hükümde sayılan istisnai durumlarda eşlerin tek başına evlât edinmesi mümkündür. Evlât edinme başvurusunda bulunan eşlerden en az birinin yirmi beş yaşını doldurmuş olması ve küçük ile arasında on sekiz yaş fark bulunması gerekir. Diğer taraftan, hem tek başına evlât edinmede başvuran kişi ile küçük arasında hem de birlikte evlât edinmede eşlerden biri ile küçük arasında hısımlık ilişkisi bulunması halinde evlât edinecek kişinin yirmi bir yaşın doldurulması yeterli görülmüştür.

Evlât edinme kararı ile birlikte, evlât edinen veya edinenler çocuğun velayetine sahip olurlar (EEEY m. 10). Evlât edinilen küçüğün anne babasının evlâtlık üzerindeki hakları ve yükümlülükleri sona erer.⁶³ Ayrıca, evlât edinen ile evlât edinilen arasında mahkeme kararı ile yapay soybağı ilişkisi kurulmaktadır.⁶⁴ Bu bağlamda, evlât edinme işlemi ile soybağının kurulmasına bağlı sonuçlar doğmaktadır. Türk Hukukunda evlât edinme işlemi gerçekleştikten sonra, evlât edinilenin anne babasıyla arasındaki soybağı ilişkisinin kopmayacağı kabul edilmektedir.⁶⁵ Bu nedenle, evlât edinilen ile biyolojik anne babası arasında karşılıklı nafaka yükümlülüğü doğmakta ve aralarındaki mirasçılık ilişkisi devam etmektedir.⁶⁶ Ancak KKTC Hukukunda, evlât edinme işleminden sonra evlât edinilen ile biyolojik anne babası arasındaki soybağı ilişkisi kopar ve dolayısıyla evlât edinilen biyolojik anne babasına mirasçı olamaz (EEEY m. 11 bent 2 b).

KKTC Hukukunda, Evlât Edinme Yasası'nda evlât edinilen küçüğün soyadı ile ilgili herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Evlât

duğundan tatmin olmadıkça, erkek olan tek başvuru sahibi lehine, evlât edinme emri verilmez". Bu hükümde küçük kız çocuğunun, erkek olan bir kişi tarafından tek başına evlât edinilmesi sınırlandırılmıştır.

⁶² Neoclous, s. 680.

⁶³ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 345; Dursun, s. 65; Neoclous, s. 681.

⁶⁴ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 321-322; Neoclous, s. 679-680.

⁶⁵ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 345.

⁶⁶ Türk Hukukunda tam evlât edinme sisteminin benimsenmemesinin eleştirisi için bkz. Serozan, s.768.

edinmeye ilişkin mahkeme kararından sonra evlât edinen ile evlât edinilen arasında soybağı ilişkisi kurulduğundan ve küçüklerin soyadını kazanmaları soybağına bağlı olduğundan, evlât edinilen küçüğün evlât edinen kişi veya kişilerin soyadını alacağı ifade edilebilir (EEY m. 14 bent 2). Dolayısıyla, eşlerin birlikte evlât edinmesi durumunda, evlât edinilenin soyadı Aile Yasası hükümlerine göre belirlenmelidir.⁶⁷ Eşin tek başına evlât edindiği istisnai durumlarda, küçük evlât edinen eşin soyadını almalıdır.⁶⁸ Tek başına evlât edinmede ise küçük, evlât edinilenin soyadını alır.⁶⁹

D. İdari Kararla

Soyadı seçme hakkını kullanmayanlar ile anası babası belli olmayan çocuklara soyadı verme yetkisinin kayıt memuruna ait olduğu TCSKY m. 12'de düzenlenmiştir. Dolayısıyla, soyadını seçme hakkını kullanmayanlar ile ana babası belli olmayan çocuklar idari kararlar soyadını kazanmış olurlar.

E. Soyadı Seçme Yoluyla

TCSKY m. 7'de soyadının seçme yoluyla kazanılabileceği hükme bağlanılmış ve TCSKY m. 10 bent 2'de bu hakkın kullanımı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıllık süre ile sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan soyadı seçme hakkı kullanılırken, rütbe, memuriyet, yabancı ırk ve millet isimleri ile genel ahlâk kurallarına aykırı veya iğrenç ve gülünç adlar soyadı olarak alınamaz (TCSKY m. 5). Ayrıca Yasa'nın 6. maddesinde kardeşler ve erkek kardeş çocukları dışında hiç kimsenin Kıbrıs'ta doğmuş başka bir kişinin taşıdığı soyadını kullanamayacağı hükme bağlanmıştır. Ancak, bir kimsenin başka kişinin taşıdığı soyadını seçebilmesi için, bu kişinin Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce resmi veya gayri resmi işlemlerde bu soyadı kullandığı veya bu soyadı ile tanındığı konusunda kayıt memurunu inandırması gerekir (TCSKY m. 6 cümle 2).

⁶⁷ Bkz. yuk. II, B.

⁶⁸ Başoğlu, s. 368.

⁶⁹ Başoğlu, s. 368.

III. Soyadının Değiştirilmesi

Ad, kamu düzeninden olduğundan adın değişmezliği ilkesi esastır.⁷⁰ Bu nedenle kişi taşıdığı öz adını ve soyadını dilediği zaman değiştiremez. Ancak, adın değişmeksizin devam etmesindeki toplumsal çıkar ile adın değiştirilmesindeki bireysel çıkar çatıştığında ve bireysel çıkar ağır bastığında haklı sebeplerle adın değiştirilmesi zorunluluğu doğabilir. Türk Hukukunda haklı sebeplerin varlığı halinde TMK m. 27’de adın değiştirilebileceği hükme bağlanmıştır. KKTC Hukukunda da kişinin ancak haklı (makul) sebeplerle mahkeme kararıyla soyadını değiştirebileceği TCSKY m. 13’te düzenlenmiştir.⁷¹ Her iki hukuk düzeninde de makul sebeplerin bulunup bulunmadığını somut durumun şartlarını inceleyerek hâkim tayin ve takdir eder.⁷²

KKTC Yargıtay kararlarına bakıldığında, kişinin toplum içerisinde bilinip tanındığı soyadını alması, kardeşlerin ve kardeş çocukları ile aynı soyadı taşımak istemesi gibi nedenler makul neden olarak sayılmaktadır.⁷³ Türk Hukukunda ise, çirkin, gülünç, manevi değerleri incitici adların haklı sebeple değiştirilebileceği kabul edilmektedir.⁷⁴ Ayrıca, bir kimsenin toplum tarafından olumsuz sıfatlarla damgalanmış olması halinde, onun soyadını yasa gereği taşıyan kişilerin de TMK m. 27’ye dayanarak haklı sebeple soyadlarını değiştirebilecekleri ifade edilmektedir.⁷⁵

⁷⁰ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 122.

⁷¹ KKTC Hukukunda, öz adın değiştirilmesi ile ilgili düzenleme 2/1975 sayılı Doğum ve Ölümleri Kayıt Kanunu m 16’da yer almaktadır. Söz konusu hükümde öz ad değişikliği, doğumdan itibaren 12 ay içerisinde yapılabilmektedir. Bundan başka, aynı Yasa’nın 33. maddesi 2. bendine göre, öz adın yazılımındaki maddi hataları düzeltme herhangi bir süre kısıtlaması olmadan nüfus başyazmanı tarafından yapılabilir. Ancak KKTC Hukukunda, kişinin doğumundan itibaren 12 ay geçtikten sonra öz adını değiştirmesi mümkün değildir. Bu konu ile ilgili yasal boşluk bulunmaktadır.

⁷² Aile Yasası geçici madde 1’e göre, Yasa’nın yürürlüğe girdiği tarihte evli olan kişilerin Nüfus Kayıt Dairesi’ne başvuruda bulunarak soyadlarını değiştirebilecekleri öngörülmüştür. Ayrıca aynı maddenin 2. bendinde on sekiz yaşını tamamlamayan evlilik birliği içerisinde doğan çocuklar için de eşlerin Nüfus Kayıt Dairesi’ne başvurarak soyadı değişikliği yapabilecekleri düzenlenmiştir. Söz konusu hükmün yürürlük süresi aynı maddenin 3. bendinde Değişiklik Yasası’nın yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak üç yıl olarak belirlenmiştir.

⁷³ Yargıtay Aile, 3/2, 25.09.1992; Yargıtay Aile, 23/1, 20.05.1981; Yargıtay Aile, 8/4, 24.10.2013, (<https://www.mahkemeler.net/cgi-bin/yenikararara3.aspx> Erişim Tarihi: 25.03.2022).

⁷⁴ Özen, s. 183.

⁷⁵ Özen, s. 183.

Türk Hukukunda yasal yoldan kazanılan soyadının sosyal gerçekliğe uygun olmadığı hallerde de soyadı değişikliği yoluna gidildiği ve böylelikle TMK m. 27'ye yeni bir işlev tanındığı kabul edilmektedir.⁷⁶ Özellikle boşanma kararından sonra velayete sahip anne ile çocuğun aynı soyadı taşımamasının çocuğun menfaatine aykırı olması halinde, örneğin çocuğun sosyal hayatında veya okul hayatında güçlüklerle karşılaşması durumunda TMK m. 27'ye dayanılarak haklı sebeple soyadı değiştirilebilir.⁷⁷

Boşanan veya dul kalan kadının yeniden evlenmesi durumunda, anne ile çocuk ve üvey babanın farklı soyadları taşımaları çocuğun o aileye kaynaşmasını engelleyebilir. Böyle bir durumda Türk Hukukunda, bu sorun üvey babanın çocuğu evlât edinmesi ve evlât edinme sonucunda çocuğa kendi soyadını vermesi yoluyla çözülebilir.⁷⁸ Ancak üvey babanın çocuğu evlât edinmemesi ve bu durumun çocuğun menfaatine aykırı olması halinde TMK m. 27'ye dayanılarak ad değiştirme davası ile çocuğun ciddi mağduriyetinin giderilebileceği kabul edilmektedir.

KKTC Hukukunda eşlerin anlaşarak annenin soyadını aile soyadı olarak belirlemeleri veya anlaşamamaları halinde çocuğa hem annenin hem de babanın soyadının verilmesi hallerinde, boşanma sonrasında anne ile çocuk aynı soyadı taşıyacağından soyadı değişikliğini gerektirecek bir durum doğmayacaktır. Ancak, eşler anlaşarak babanın soyadını aile soyadı olarak belirledikleri takdirde, boşanma sonucu kendisine velayet tanınan anne ile çocuk farklı soyadları taşımak durumunda kalır ve bu durum somut olayda çocuğun menfaatine aykırı olabilir. Böyle bir olasılıkta KKTC Hukukunda TCSKY m. 13'e dayanılarak çocuğun velayete sahip annesi ile farklı soyadları taşınması ve çocuğun velayeti altında bulunduğu ebeveyni ile aynı soyadı taşımak istemesi haklı sebep olarak değerlendirilmeli ve soyadı değişikliğine gidilebilmelidir.

TCSKY m. 13'te soyadının değiştirilmesi davalarında Aile Mahkemeleri görevli mahkeme olarak belirlenmiştir.⁷⁹ 9/76 sayılı Mahkeme-

⁷⁶ Özen, s. 183 vd.

⁷⁷ Akyüz, s. 123; Başoğlu, s. 361; Dursun, s. 63-64.

⁷⁸ Özen, s. 189.

⁷⁹ 9/76 sayılı Mahkemeler Yasası m. 34 bent 1'de kişi ve aile hukuku konuları ile

ler Yasası⁸⁰ m. 33'te soyadının değiştirilmesi davasında yetkili mahkeme kişinin yerleşim yeri mahkemesi olarak düzenlenmiştir.⁸¹

Sonuç

KKTC Hukukunda soybağı yoluyla, evlenme yoluyla, evlât edinmeyle ve idari kararlar soyadının kazanılması mümkündür.

Evlilik birliği içerisinde doğan çocukların soyadı Aile Yasası'nda düzenlenmiştir. Eşlerden herhangi birinin soyadının aile soyadı olarak belirlenmesi halinde, çocuk belirlenen aile soyadını alır; eşlerin aile soyadı konusunda anlaşamamaları halinde her ikisi de bekârlık soyadını kullanır, bu durumda çocuğa önce ana sonra baba soyadı olmak üzere her iki eşin soyadı verilir.

Evlilik birliği dışında doğan çocuklarla ilgili 21/2021 sayılı "Evlilik Dışında Doğan Çocuklar Yasası" çağdışı kalmış olan Fasil 278 "Evlilik Dışı Çocuklar Yasası"nı yürürlükten kaldırmıştır. Sözü geçen Yasa, evlilik birliği içerisinde doğan ve evlilik birliği dışında doğan çocuk arasında yasaya dayanan ayrımcılık içeren düzenlemeleri ortadan kaldırmıştır. Böylelikle, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan hiçbir şekilde çocuklar arasında ayrımcılık yapılmaması, çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde çocuğun yararı ilkesinin esas tutulması ve çocuğun doğumdan hemen sonra derhal nüfus kütüğüne kaydedilmesi ile doğumdan itibaren ad hakkına, bir vatandaşlık kazanma ve mümkün olduğu ölçüde ana babasını bilme ve onlar tarafından bakılma hakkına (BMÇHS m. 2, 3, 7) sahip olması gerektiği ile ilgili hükümlere uygun düzenlemeler getirilmiştir.

2015 ve 2019 yıllarında Aile Yasası'nda yapılan değişiklikler ile aile soyadında birlik ilkesi kısmen terk edilmiştir. Yasa'da aile soyadının belirlenmesinde her iki eşe de söz hakkı tanınmış ve arzu etmeleri halinde eşlerin ortak aile soyadı belirlemeyip kendi bekârlık soyadlarını kullanmaları imkânı getirilmiştir. Böylelikle eşlerin soyadının

dini konular Aile Mahkemeleri'nin görevine giren hususlar olarak düzenlenmiştir. Ayrıca Yargıtay, 17.04.2006 tarihli kararında Aile Mahkemeleri'nin görev alanına giren Yasaları sınırlı bir şekilde saymıştır. 16/74 sayılı Türk Cemaati Soyadı Kuralı Yasası, sayılan bu yasalar arasında bulunmaktadır. Bkz. Yargıtay Aile, 1/2, 17.04.2006, Atalay, s. 108 vd.

⁸⁰ Mahkemeler Yasası, Kanun Numarası: 9/1976, Kabul Tarihi:18.04.1976, RG 25.

⁸¹ Necatigil, s.15,16.

belirlenmesine ilişkin hükümler KKTC Anayasası m. 8’de düzenlenen eşitlik ilkesine, m. 14’te düzenlenen kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne, BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’ne ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin Medeni Hukukta Eşlerin Eşitliğine İlişkin Kararı’na uygun hale getirilmiştir.

Türk Hukukunda olduğu gibi KKTC Hukukunda da haklı nedenlerle soyadı değişikliği mümkündür. Soyadı gülünç veya komik olan ya da toplum içerisinde tanınıp bilindiği soyadını taşımak isteyen kişi haklı nedenlerle değiştirme talebinde bulunabilir. Ayrıca, yasal yoldan kazanılan soyadının sosyal gerçekliğe uygun olmadığı hallerde de kişinin soyadı değişikliği yoluna gidebileceği kabul edilmektedir. Türk Hukukunda özellikle boşanma kararından sonra velayete sahip anne ile çocuğun aynı soyadı taşımamasının çocuğun menfaatine aykırı olduğu hallerde bu yola başvurulduğu görülmektedir. KKTC Hukukunda ancak, eşler anlaşarak babanın soyadını aile soyadı olarak belirledikleri takdirde boşanma sonucu kendisine velayet tanınan anne ile çocuk farklı soyadları taşımak durumunda kalır ve bu durum somut olayda çocuğun menfaatine aykırı olursa haklı sebeple çocuğun soyadı değişikliğine gidilebileceği kabul edilmelidir.

Kaynakça

Kitaplar

- Akyüz Emine, Çocuk Hukuku, 7. Bası, Pegem Akademi, İstanbul 2020.
- Atalay Hamdi, Türk Cemaati İstinaf Mahkemesi Yargıtay/Aile Hukuku Kararları, Lefkoşa1994.
- Dural Mustafa/Öğüz Tufan, Türk Özel Hukuku C. II, Kişiler Hukuku, 18. Bası, Filiz Kitabevi İstanbul 2017.
- Dural Mustafa/Öğüz Tufan/Gümüş Alper Mustafa, Türk Özel Hukuku Cilt III, Aile Hukuku, 17. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022.
- Dursun Esra, Türk Medeni Hukukunda Kadın ve Çocuğun Soyadı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018.
- Hausheer Heinz/Reusser Ruth/Geiser Thomas, “Die Wirkungen der Ehe im allgemeinen Art 159-180 ZGB Schweizerisches Zivilgesetzbuch Das Familienrecht Das Eherecht”, Hausheer Heinz (ed.) BK- Berner Kommentar Band/Nr II/1/2, Stämpfli Verlag AG 1999 (<https://www.swisslex.ch/de/biblio/commentaries> ErişimTarihi:12.03.2022).

- Helvacı Serap, *Gerçek Kişiler*, Arıkan Kitabevi, İstanbul 2006.
- Kılıçoğlu Ahmet M., *Medeni Hukuk*, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2019.
- Necatigil Zaim M., *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Anayasa ve Yönetim Hukukunun Esasları*, 3. Bası, Işık Kitabevi, Lefkoşa 2015.
- Neoclaus Andreas, 'Introduction to Cyprus Law' in Dennis Campbell (ed), Yorkhill Law Publishing 2000 (http://www.uniset.ca/microstates2/cy_introduction-a-la-loi-chyprienne-anglais-2059.pdf Erişim Tarihi:20.02.2022)
- Oğuzman Kemal/Seliçi Özer/Oktay Özdemir Saibe, *Kişiler Hukuku*, 16. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2016.
- Schmid Ursula, "ZGB Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch", Kren Kostkiewicz J, Wolf S, Amstutz M, Fankhauser R (edr.), OFK- Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), Orell Füssli Verlag AG 2016 (<https://www.swisslex.ch/de/biblio/commentaries> ErişimTarihi:30.12.2021).

Makaleler

- Akgün Sibel, "Atatürk İlke ve İnkılâplarının Kıbrıs'a ve Kıbrıs Türk Kadınlarına Yansımaları", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Ankara 2006, C. 22, S. 64, 65, 66, s. 415-436.
- Ayan Serkan, "Anayasa Mahkemesi Kararları ve Çocuklar ile Kadının Soyadına İlişkin Değişiklik Tasarısı Taslağı Işığında Soyadının İlk Kez Edinilmesi, Kendiliğinden Değişmesi ve Değiştirilmesi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2012, C. 16, S. 4, s. 19-90.
- Başoğlu Başak, "Soybağının Çocuğun Soyadına Etkisi", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Malatya 2017, C. 8, S. 1, s. 351-378.
- Beşir Acabey, "Türk Hukukunda Aile Adı", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, İzmir 2017, C. 19 (Özel Sayı), s. 493-512.
- Dokuyan Sabit, "Soyadı Kanunu ve Kanun'un Uygulanma Süreci", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, İzmir 2016, C. 31, S. 1, s. 129-166.
- Ergene Deniz, "İnsan Hakları Hukukundaki Gelişmeler Işığında Türk Hukukunda Kadının ve Çocuğun Soyadı Meselesi ve Medeni Kanun'da Değişiklik Önerisi, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, İstanbul 2011, C. 31, S. 2, s. 123-176.
- Helvacı Serap/Kocabaş Gediz, "Fransız, Alman, Türk ve İsviçre Hukuklarında Kadının Soyadı", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Mehmet Akif Aydın'a Armağan, İstanbul 2015, C. 21, S. 2, s. 615-644.
- Koçano Rodoslu Emine, "Çocuğun Soyadına İlişkin Güncel Hukukî Tartışmalar ve Yargı Uygulaması", Onal Kılıçbeyli E H (ed.) *ISPEC 5th International Conference on Social Sciences & Humanities*, ISPEC Publishing House 2020, s. 145- 155.
- Moroğlu Nazan, Kadının Kimlik Sorunu "Kadının Soyadı", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Ankara 2012, C. 25, S. 99, s. 245-268.
- Nicolau Eliana, "Recent Developments in Family Law in Cyprus", *International Survey of Family Law*, 1996, s. 121-134 (https://heinonline.org/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/intsfal3&div=12&start_page=121&collaction=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults Erişim tarihi:02.02.2022)

- Nomer Haluk N., "Avrupa Birliğinde Üye Devletlerde ve Türkiye'de Evlenen Kadının ve Ortak Çocuğun Soyadı", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, Prof. Dr. Ergin Nomer'e Armağan, İstanbul 2002, s. 421-450.
- Özdemir Hayrunnisa, "Türk ve İsviçre Medenî Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2008, C. 57, S. 3, s. 561-598.
- Özen Burak, "Soyadının Soybağı Yoluyla Kazanılması ve Bu Yolla Kazanılan Soyadında Değişiklik Yapılması", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, İstanbul 2010, C. 16, S. 3, 4, s. 171-194.
- Öztan Bilge, "Evlilik Birliğinin Sona Ermesi Halinde Kadının Soyadı Sorunu", Prof. Dr. H. Cahit Oğuzoğlu'na Armağan, Ankara 1972, 421-439.
- Sampson Martha Hayes, "An Overview of Divorce Law in Cyprus: Modernization and Shortcomings", *Sri Lanka Journal of International Law*, 2005 100a-113 (<https://heinonline.org/HOL/LuceneSearch?terms=An+Overview+of+Divorce+Law+in+Cyprus%3A+Modernization+and+Shortcomings&collection=all&searchtype=advanced&type=text&tabfrom=&submit=Go&sendit=&all=true> Erişim Tarihi:01.02.2022).
- Serozan Rona, "Soybağı Hukuku Üzerine Çeşitlemeler", Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan Ankara 2008, s. 759- 777.
- Tahmazoğlu Üzeltürk Sultan, "Ad ve Soyada İlişkin Kararlar Bireyin Kimlik Hakkı", *Anayasa Hukuku Dergisi*, İstanbul 2014, C. 3, S. 5, s. 11-36.
- Turhan Turgut, "Tarihsel Bakış Açısıyla Kıbrıs Türk Hukuk Sistemi", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2008, C. 57, S.2, S. 253-286.
- Yılmaz Canan, "Evlât Edinme Hukukunda Güncel Gelişmeler", Aslı Makaracı Başak, Seda Öktem Çevik, Gülen Sinem Tek (edr.), *Türk Medeni Kanunu Hükümlerinin Çocuk Hakları ile Uyumlaştırılması*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, s. 127-157.
- Yılmaz Süleyman/Çavuşoğlu Gökçe Filiz, "Soyadı Üzerine Güncel Hukuki Sorunlar", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2020, C. 24, S. 1, s. 3-30.

İnternet Kaynakları

- CETS 202- European Convention on the Adoption of Children (Revised) (coe.int) Erişim Tarihi:10.03.2022.
- <https://www.ekrembugraekinci.com/article/?ID=159> Erişim Tarihi: 05.01.2022.
- <https://www.hukukturk.com/aihm-turkiye-kararlari?q=ayten+%c3%bcnal+tekeli> Erişim Tarihi:24.01.2022.
- <https://www.hukukturk.com/anayasa-mahkemesi-kararlari-bireysel-basvurular?q=sevim+akat+%c5%9fki> Erişim Tarihi:24.03.2022.
- <https://www.mahkemeler.net/cgi-bin/yenikararara3.aspx>.
- KadınlarKarsiAyrımciliginOnlenmesiSozlesmesi.pdf Erişim Tarihi:10.03.2022.